

Corona-editie Het Oranje Kruis

Informatie voor instructeurs

© Het Oranje Kruis 2020

Advisering:
Leo Geeraedts, traumachirurg Amsterdam UMC
Wiebe de Vries, onderwijskundige

De corona-editie van Het Oranje Kruis

Om besmetting door het coronavirus dat COVID-19 veroorzaakt te beperken en daarmee overbelasting van de IC's te voorkomen, zullen een aantal overheidsmaatregelen geruime tijd van kracht blijven. Het is noodzakelijk het eerstehulponderwijs zo snel mogelijk weer op gang te helpen. Dit is niet alleen belangrijk voor al die mensen die inkomsten hebben uit dit onderwijs, zoals instructeurs, examinatoren, LOTUS®-/ simulatieslachtoffers, certificeerders. Ook is het van belang dat zoveel mogelijk mensen op een verantwoorde manier eerste hulp kunnen verlenen. Daarnaast kunnen nieuwe uitbraken in de nabije toekomst niet uitgesloten worden en hebben de betrokkenen de morele plicht daarop te anticiperen.

De mogelijkheid bestaat dat zolang er geen vaccin is, de anderhalvemeter samenleving belangrijk is. Het is bijvoorbeeld nog onduidelijk hoe lang men na het doormaken van de ziekte immuun is voor een volgende besmetting. De inzichten veranderen in ieder geval snel. Dit document kan dan ook regelmatig een update nodig hebben

De eerstehulpverlener moet zich bewust zijn van zijn/haar verantwoordelijkheid meer slachtoffers en verergering van letsels en ziekten te voorkomen. Hulpverleners in deze tijd van pandemie heeft te maken met een risico-overweging. Het benaderen van iemand met een (mogelijke) coronabesmetting betekent immers dat de hulpverlener zelf ook besmet kan raken. Doorgaans wordt een hulpverlener die zelf niet in een risicogroep valt daar zelf niet erg ziek van. Maar tegelijk kan hij zonder de juiste maatregelen wel anderen besmetten.

Er is wat betreft de coronapandemie een onderscheid te maken in onderwijs en de daadwerkelijke uitvoering van de eerste hulp. In het onderwijs moet de anderhalvemeter afstand altijd gehandhaafd blijven. Voor bepaalde levensreddende handelingen kunnen andere overwegingen gelden.

Met preventieve maatregelen wordt het besmettingsrisico verkleind. Voorkom het aanraken van je mond, ogen en neus. Was regelmatig uitgebreid de handen, bij voorkeur ook vóór de hulpverlening maar in ieder geval erna. Was met water en zeep of met een desinfecterende oplossing als er in de buurt geen schoon water beschikbaar is.

Corona wordt niet overgedragen via bloed of wonden, maar wel via (druppeltjes in de) uitademingslucht: aerosolen. De eerstehulprichtlijn is om contact met lichaamsvloeistoffen te vermijden, dus ook het vocht in de uitademingslucht. De eerstehulpverlener dient zich bewust te zijn van het risico en vooral de handen te blijven wassen en handschoenen te dragen. Na de hulpverlening geldt een grondige handhygiëne. Bij de ambulance kun je misschien je handen desinfecteren. Totdat je je handen hebt gereinigd dien je niet aan je gezicht te komen.

Het is na het nemen van het besmettingsrisico van groot belang ervoor te zorgen dat anderen niet besmet raken. Het virus kan enige tijd buiten het lichaam overleven: misschien wel dagen. Reinig daarom alle materialen en oppervlakken die met het virus in aanraking geweest kunnen zijn. Schud geen kleding uit na de hulpverlening. Reinig kleding, beddengoed en dergelijke in overeenstemming met de instructies van de fabrikant. Was met de heetste geschikte waterstand voor de kleding (minimaal 40° C) en laat de stukken volledig drogen. Als kleding niet onmiddellijk kan worden

gewassen, bewaar deze dan in een afgesloten waszak. Misschien is een zelfopgelegde quarantaine belangrijk. Overleg met de huisarts is daarover wenselijk ([Thuisarts.nl/corona](https://www.thuisarts.nl/corona)).

Daarna geldt wat voor iedereen geldt: blij thuis bij ziekteklachten. Ga niet bij de huisarts langs, bel eerst en alleen als je ademhalingsproblemen en koorts hebt (wat betreft corona). Bij een bewezen coronabesmetting blijven ook de huisgenoten thuis totdat iedereen 24 uur klachtenvrij is (zie [Thuisarts.nl](https://www.thuisarts.nl)). Eerstehulpverleners die in de zorg werken, melden zich al wel bij hun (bedrijfs)arts als ze neusverkouden zijn, moeten hoesten en/of koorts hebben. Vanaf 1 juni 2020 kan iedereen met coronagerelateerde ziekteklachten een afspraak maken met de GGD voor een test.

Heb je klachten zoals hoesten, benauwdheid en koorts? Zoek koelte en rust op, blijf op afstand van iedereen. Drink veel en vooral water of andere niet-alcoholische dranken. Neem bij keelpijn of hoofdpijn zo nodig paracetamol in volgens de bijsluiter. Een vochtige omgeving en veel vocht drinken helpt om taai slijm op te hoesten. Soms helpen medicijnen die hoest te onderdrukken. Mogelijk dient er meer gebruik gemaakt te worden van astmamedicatie (inhalator).

De eerste hulp

Eerste hulp kan ondanks corona nog steeds worden verleend. Het is misschien zelfs belangrijker geworden omdat de reactietijd van de ambulance is verlengd door de hygiënemaatregelen.

De door het RIVM voorgestelde maatregelen dienen in principe onderdeel te zijn van het handelen van de eerstehulpverlener en dienen daarom te worden opgenomen worden in het eerstehulpverlener. Nog meer dan in de NREH 2016 stond omschreven, dienen de eerstehulpverleners zich voor te bereiden op het verlenen van eerste hulp. Vóór de pandemie moest de eerstehulpverlener al rekening houden met bijvoorbeeld bloed-overdraagbare aandoeningen. Nu is ook besmetting via de uitademingslucht een belangrijk aandachtspunt.

Dat betekent zoveel mogelijk afstand houden, uitademingslucht vermijden, zo mogelijk altijd nitril handschoenen gebruiken, ontsmettingsmiddel meenemen, vaak handen wassen en eventueel een mondmasker en/of bril dragen. Een mondmasker is natuurlijk op basis van beschikbaarheid. De zorgprofessionals die werken bij kwetsbare groepen hebben voorrang. Wanneer er voldoende mondmaskers beschikbaar zijn, kunnen de beste maskers ook door eerstehulpverleners gebruikt worden. Welke mondmaskers gebruikt kunnen worden hangt af van de adviezen van het RIVM. Vanaf 1 juni 2020 geldt tot nader order de verplichting om (niet-medische) mondkapjes te dragen in het gehele openbaar vervoer.

Aandachtspunten eerste hulp;

- Beoordeel het slachtoffer altijd eerst op afstand: is er een vitale noodzaak om het slachtoffer aan te raken?
- Overweeg of je op de ambulance kunt wachten (met hun beschermende kleding).
- Overweeg instructie op afstand zodat het slachtoffer zichzelf kan helpen of door diens gezelschap geholpen kan worden.
- Overweeg instructie op afstand aan een (jonge) omstander (iemand die weinig risico loopt op een IC-opname of blijvende longschade) of een naaste (iemand die geen extra risico loopt op besmetting).

- Is er noodzaak dat je zelf het slachtoffer aanraakt en vind je dat verantwoord, dan handel je optimaal en volgens de Nederlandse Richtlijnen Eerste Hulp.
- Neem na de hulpverlening direct weer afstand. Als er twee hulpverleners zijn bij een reanimatie, kan de niet-reanimerende hulpverlener afstand nemen.
- Gebruik dan wel altijd en zeker bij onbekende slachtoffers de beschermingsmiddelen die aanwezig zijn.

De eerste regel in de hulpverlening is let op de eigen veiligheid. Dat betekent nu ook standaard de inschatting op afstand of het slachtoffer potentieel een gevaar vormt voor de eerstehulpverlener. Ziet het slachtoffer er ziek uit, is hij/zij bleek of aan het zweten? Is het slachtoffer misschien aan het hoesten, heeft hij/zij een piepende of moeizame ademhaling of is er koorts? Mensen kunnen het virus ook bij zich dragen zonder dat ze klachten hebben. Deze inschatting geeft daarom geen echte zekerheid. De eerste 'neiging' moet dus zijn om afstand te houden. Bepaal of de situatie een extra gevaar voor jezelf oplevert. Beoordeel dus de situatie op afstand. Bepaal of het noodzakelijk is dichterbij te komen. Levensreddend handelen en handelingen die moeten voorkomen dat levensreddende handelingen nodig zijn, maken het noodzakelijk binnen de anderhalvemeter grens te komen. Is het nodig direct zelf te handelen of kan op de ambulance worden gewacht? En kan na het handelen weer afstand worden genomen, doe dit dan onmiddellijk.

Misschien is het mogelijk instructies te geven. Instructies bevorderen de zelfredzaamheid. Vaak kan iemand zichzelf goed helpen, maar hij /zij heeft wellicht geen idee wat het beste gedaan kan worden. Het onderwijs heeft daarom als extra aandachtspunt welke instructies dan gegeven dienen te worden en of deze uitvoerbaar zijn door het slachtoffer of diens gezelschap.

De benadering van het slachtoffer (in diens gezichtsveld) begint met het beoordelen van het bewustzijn. Reageert het slachtoffer niet op jouw roepen en ligt hij of zit hij onderuitgezakt, dan neem je aan dat hij bewusteloos is. Bel vervolgens 112 en laat een AED halen. Je beoordeelt de ademhaling en benadert het slachtoffer als je denkt dat hij/zij borstcompressies nodig heeft. Mensen die bewusteloos zijn en toch een circulatie blijken te hebben, krijgen misschien onterecht borstcompressies. Medisch gesproken is dat geen probleem. De eerstehulpverlener voelt in ieder geval niet met de wang om de ademhaling te beoordelen.

Een bewusteloos slachtoffer met een normale ademhaling wordt in de stabiele zijligging gelegd. Eventueel kan worden gewacht bij een normale ademhaling zonder bijgeluiden. Gaat het slachtoffer braken, dan dient hij snel op de zij te worden gedraaid.

Heeft het bewusteloze slachtoffer geen (normale) ademhaling, dan worden in principe alleen borstcompressies gegeven. De mond-op-mondbeademing bij een coronapatiënt leidt vrijwel zeker tot besmetting. De NRR adviseert daarom alleen continue borstcompressies in een tempo van 100 tot 120 per minuut te geven. De AED wordt aangesloten zodra deze beschikbaar is.

Als de eerstehulpverlener op hetzelfde adres woont als het slachtoffer, is het gebruik van beschermende uitrusting niet zo belangrijk omdat hij/zij al aan het virus is blootgesteld mocht dat aanwezig zijn. In je eigen omgeving is er dus geen extra gevaar voor besmetting.

De eerstehulpverlener kan bewust het besmettingsrisico aangaan om een huisgenoot te helpen, maar ook anderen kunnen dat. Deze dienen dan wel de handelingen te beheersen. Het eerstehulpopleiding dient daarom de op grond van wetenschappelijk bewijs adequate handelingen te blijven aanbieden. Dit betreft met name de levensreddende handelingen die niet met zelfredzaamheid aangepakt kunnen worden.

Bij reanimatie bijvoorbeeld is door de NRR geadviseerd niet te beademen ([Reanimatieraad.nl/coronavirus-en-reanimatie/](https://reanimatieraad.nl/coronavirus-en-reanimatie/)). Beademing vergroot echter de overleving. De NRR heeft het dan ook over een **advies** om niet te beademen. De eerstehulpverlener kan zelf anders besluiten. Zo mogelijk wordt dan wel beademd met een beademingsmasker of gelaatsdoekje, ook al geeft dit geen garantie tegen besmetting. Bij iemand met corona is het advies ook om geen borstcompressies te geven. Deskundigen denken dat borstcompressies aerosolen genereren, waardoor het virus zich kan verspreiden.

Het NRR-advies betekent eigenlijk ook een ondersteuning van de eerstehulpverlener die een besmet slachtoffer niet wil benaderen. Immers, de wet schrijft voor dat men hulp dient te verlenen aan iemand in levensgevaar, behalve als je denkt dat je jezelf daarbij in groot gevaar brengt ([Uwwet.nl/wetten-en-regelingen/strafrecht/wetboek-van-strafrecht/49-levensgevaar-hulp-dood-strafbaar-straf.htm](https://www.wetwet.nl/wetten-en-regelingen/strafrecht/wetboek-van-strafrecht/49-levensgevaar-hulp-dood-strafbaar-straf.htm)).

Stop De Bloeding - Red Een Leven (SDBREL)

SDBREL is met dank aan het Amsterdam UMC toegevoegd aan de corona-editie van Het Oranje Kruis. De tourniquet en ook het hemostatisch gaas stellen de hulpverlener in staat snel adequaat te handelen. Door deze snelheid van handelen is de hulpverlener ook weer snel in staat afstand te nemen. Tegelijk met deze hulpmiddelen is voor de volledigheid het opstoppen van een wond geïntroduceerd in het lesmateriaal.

De meeste instructeurs hebben inmiddels de SDBREL-opleiding gevolgd. Dit was een voorwaarde om SDBREL in het lesmateriaal en ook in het examen op te kunnen nemen. Het was de bedoeling dat SDBREL in de 28^e druk opgenomen zou worden. Echter het is nog onduidelijk wanneer deze druk uitkomt. Een nieuwe druk is gekoppeld aan nieuwe richtlijnen. De (inter)nationale richtlijnen Eerste Hulp/reanimatie blijven echter uit door de coronacrisis. De deskundigen die de richtlijnen ontwikkelen hebben door de vele zieken hier momenteel geen tijd voor.

Gezien het belang van SDBREL en het op steeds meer plaatsen beschikbaar komen van stop-de-bloedingsets, is besloten al in deze corona-editie met de wijziging te komen. De NREH 2016 laten deze wijziging toe. De speciale opleiding die genoemd wordt, wordt een onderdeel van de basisopleiding. Vanaf 1 september 2020 wordt SDBREL geëxamineerd. Dan kan een opleider aangeven of een examen inclusief of exclusief tourniquet/hemostatisch gaas gewenst is. Met ingang van 1 januari 2021 maakt het stoppen van een bloeding door middel van een tourniquet of hemostatisch gaas vast onderdeel uit van het examen.

- Tourniquet: [Youtube.com/watch?v=RZama5rAiJo](https://www.youtube.com/watch?v=RZama5rAiJo)
- Wond opstoppen: [Youtube.com/watch?v=85LAN6PSJ4w](https://www.youtube.com/watch?v=85LAN6PSJ4w)
- Directe druk: [Youtube.com/watch?v=NIXzRLS-7Sc](https://www.youtube.com/watch?v=NIXzRLS-7Sc)

Evenementenzorg

Coronamaatregelen zullen er nog zijn als evenementen weer mogen georganiseerd. De nu gebruikelijke hygiënemaatregelen dienen dan ook te worden toegepast om het personeel en andere aanwezigen tijdens de activiteiten te beschermen. Na elk gebruik dient materiaal en apparatuur zoals een trommelvlies-thermometer te worden gereinigd/gedesinfecteerd.

De oppervlakken van voertuigen/posten dienen droog te zijn en er moet regelmatig gelucht worden. Er dient voldoende materiaal beschikbaar te zijn (op grond van de risico-inschatting). De plaatsing van materiaal en apparatuur moet efficiënt zijn, zodat niet onnodig materiaal verontreinigd raakt en dus schoongemaakt dient te worden. Gebruik steeds een schoon (wegwerp)laken op de brancard/behandeltafel. Sluit voertuigen en posten consequent af zodat toevallige voorbijgangers niet onnodig materialen kunnen verontreinigen. Denk voor persoonlijke beschermingsmiddelen aan handschoenen, mondkmaskers, oogbescherming, spatschermen, mutsen en jassen/wegwerpschorten.

Het examen

De coronamaatregelen hebben ook gevolgen voor het examen Eerste Hulp van Het Oranje Kruis. Een examen kan alleen doorgaan als aan het brancheprotocol is voldaan. Uiteraard mag niemand van de aanwezigen ziekteklachten hebben die op een mogelijke coronabesmetting wijzen.

Bij het examen wordt getoetst of iemand echt eerste hulp kan verlenen. Bij een aantal handelingen wordt daarom het LOTUS®slachtoffer wel aangeraakt. Dit is nog onder voorbehoud van het erkennen van het beroep LOTUS®slachtoffer als contactberoep en van de juiste voorzorgsmaatregelen. Zie verder [het corona-examenprotocol](#) van Het Oranje Kruis.

Onderwijs

Het Oranje Kruis laat de voorbereiding op het examen geheel over aan de opleiders en de geaccrediteerde instructeurs Eerste Hulp. Hieronder is een aantal ideeën opgenomen ter inspiratie.

De grootste uitdaging zit in het aanleren en toetsen van vaardigheden. Op anderhalve meter afstand is dat extra lastig, laat staan online. Kan het eindresultaat even goed worden vergeleken met de periode vóór de pandemie? Is het onderwijs met deze beperkingen in staat de eerstehulpverlening effectief te laten zijn? Wanneer alle coronamaatregelen opgeheven zijn, kunnen de zaken die mogelijk nu niet goed geleerd zijn in de herhalingslessen worden meegenomen.

Onderwijs op locatie

Wanneer de lessen bij de opleider gegeven worden, stelt dat eisen aan de ruimte. De grootte van het lokaal bepaalt hoeveel cursisten aanwezig kunnen zijn. De ruimte moet namelijk zo ingedeeld zijn dat de cursisten niet binnen anderhalve meter in aanraking kunnen komen met medecursisten. De cursisten moeten ook in staat worden gesteld bij binnenkomst en vertrek de juiste afstand te bewaren. 1 Reanimatiepop per deelnemer is vereist. Oefen met een pop en niet met een medecursist. Handelingen zoals verbinden vinden plaats op poppen, dummy's en bij de cursist zelf.

De handelingen kunnen door de cursist op zichzelf worden uitgevoerd, met aanwijzingen aan een medecursist worden doorgegeven of op een fantoom (kunstarm of -been)/pop worden uitgevoerd. Dit is vergelijkbaar met de gebruikelijke gang van zaken bij een reanimatiecasus, waarbij na het LOTUS®-spel de rest van de casus verder gaat op de reanimatiepop.

Het voordoen door het LOTUS®slachtoffer of de instructeur, eventueel op aanwijzing van de cursisten, kan op basis van principes vanuit de neurowetenschap behulpzaam zijn om tot verantwoord onderwijs te komen (nl.wikipedia.org/wiki/Spiegelneuron). Een LOTUS®slachtoffer wordt ingezet om realistisch een eerstehulp situatie neer te zetten. Door de werkelijkheid te benaderen en door interactieve participatie, is het leren effectiever. De lessen worden levendiger met spel, wonden, bloed en feedback.

De inzet vraagt wel dat de anderhalvemeter afstand gegarandeerd kan worden. Door het LOTUS®slachtoffer een eigen centrale plek te geven en bij voorkeur vlakbij de uitgang, is er veel mogelijk. Door het gebruik van een zeiltje kunnen de situaties nog echter worden gespeeld. Daarnaast is het LOTUS®slachtoffer flexibel en kan hij zich aanpassen aan de wensen van de instructeur en eventueel de cursist.

Er kunnen dus geen standaard handelingen uitgevoerd worden op het LOTUS®slachtoffer, maar wel eventueel met het LOTUS®slachtoffer. Denk hierbij aan het bevorderen van zelfredzaamheid door instructie: druk op de wond, op de zij gaan liggen, koelen, enz.). Deze instructie moet nauwkeurig zijn, stapsgewijs omdat sommige van deze instructies ook aan slachtoffers gegeven dienen te worden. De instructie kan individueel of door de groep worden gegeven. Via het LOTUS®slachtoffer wordt direct duidelijk wat het gevolg is van een gegeven instructie.

Een door het LOTUS®slachtoffer of instructeur neergezet scenario kan ook aan de hand van een voor ingevuld observatieformulier of vragenlijst door de cursisten beoordeeld worden. Na het invullen van het formulier wordt het scenario besproken. De cursisten kunnen tevens zelf scenario's inbrengen.

Het brancheprotocol 'Veilig trainen voor BHV-, EHBO-, reanimatie- en veiligheids cursussen tijdens de COVID-19 pandemie' geeft regels waaraan voldaan dient te worden binnen de veiligheidsopleidingen (EHBO- BHV). De organisator dient dus de cursisten vooraf te informeren over de coronamaatregelen. Instructeurs geven uiteraard geen fysieke cursus wanneer ze zich ziek voelen. Aanwezigen dienen de handen te wassen met water en zeep gedurende ten minste 20 seconden of, indien dit niet beschikbaar is, gebruik te maken van een desinfecterend middel op alcoholbasis dat ten minste 60% alcohol bevat. De handen worden gewassen tussen elk gebruik van onderwijsleermiddelen in. Dummy's en andere door cursisten aangeraakte materialen dienen na gebruik door een cursist met een reinigingsproduct te worden schoongemaakt met schoonmaakoplossingen, sprays en doekjes die effectief zijn tegen virussen.

Gebruik alleen kleding voor poppen wanneer deze na elke cursist vervangen kan worden door schone kleding. Als er onvoldoende kleding is, laat de cursist dan vertellen op welke manier kleding te verwijderen valt.

Onderwijs via internet

(Een deel van) de lessen kunnen ook via internet gegeven worden. Hierdoor is het mogelijk tegelijkertijd meer cursisten op te leiden. De anderhalvemeter regel bepaalt mogelijk dat er financieel gesproken onvoldoende cursisten in het lokaal aanwezig kunnen zijn.

De praktijklessen kunnen effectiever worden met online ondersteuning, zoals video's en e-learning. Thuis kunnen de cursisten oefenen op huisgenoten, bijvoorbeeld met de stabiele zijligging. Met een videoverbinding kan de instructeur meekijken en eventueel aanwijzingen geven.

De cursisten kunnen ook video's insturen aan de instructeur. Dit is eigenlijk een controle of de handelingen goed door de cursist worden uitgevoerd. De video's kunnen gemaakt worden op aanwijzing van de instructeur. De cursisten kunnen tevens via een beeldverbinding aanwijzingen geven aan het LOTUS®slachtoffer over hoe een handeling uitgevoerd dient worden of wat de aanwijzingen voor effect hebben op de houding.

Aangezien het in beeld brengen niet vanzelfsprekend is, dient wellicht per handeling worden bepaald wat de beste camerapositie is. Mogelijk is een statief nodig of kan een huisgenoot de opname doen. Bij het gebruik van video's moeten de juridische aspecten goed geregeld worden. Wie is/blijft eigenaar van de video? Wie slaat de video op en voor hoe lang? Hoe is de privacy geregeld?

Het aantal online deelnemers is overigens afhankelijk van de mogelijkheden van het meetingprogramma. De cursisten kunnen via video's, pre-course toetsen, podcasts, weblectures of webinars voorbereid worden op de eerstehulphandelingen. Ook kan de instructeur handelingen via internet voordoen en de handelingen van de cursisten corrigeren. Via [Flipping the classroom](#) kunnen vragen worden beantwoord of zaken worden getoond. De instructeur kan gebruik maken van online quizen/toetsen. De instructeur kan tevens thuisopdrachten geven.

Meetingprogramma's

Diverse programma's zijn gratis, eventueel met beperkingen zoals in het aantal personen dat tegelijk mee kan doen of de tijdsduur van de bijeenkomst. Deze beperkingen worden minder naarmate men meer betaalt per maand. Bij betaalde diensten is het niet zo dat alle deelnemers een bijdrage dienen te geven. Alleen de host, de organiserende partij, betaalt voor de af te nemen diensten. Alleen in een enkel geval moet een klein bedrag per deelnemer worden betaald.

Sommige programma's vragen een bijdrage van internationale deelnemers. Houd rekening met de privacy gevoeligheid van een programma. Een te gebruiken programma dient altijd aan de AVG-wetgeving te voldoen.

Er zijn heel veel mogelijkheden. Het is goed de keuze te beperken, bijvoorbeeld:

- Google Classroom
- Microsoft Teams
- Google Hangouts
- Zoom
- GoToMeeting

Deze programma's zijn gebruiksvriendelijk en goed toegankelijk.

Bijlage video's

In deze bijlage staat een overzicht van vrijwel alle onderwerpen van de Nederlandse Richtlijnen Eerste Hulp (NREH) met video's die mogelijk ondersteunend kunnen zijn bij het eerstehulponderwijs. Deze lijst is niet compleet; diverse organisaties hebben ook eigen materiaal ontwikkeld. Cursisten kunnen tevens zelf op zoek gaan naar relevante video's.

Eventuele verbetervoorstellen kunnen worden gemaild naar onderzoekenontwikkeling@ehbo.nl.

Rautekgreep	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=7l0Qd1rb1fA • Youtube.com/watch?v=-ieSHsP-9Cg
BLS	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=zwad7itxdfc • Youtube.com/watch?v=z0sv5SfoXRQ • Youtube.com/watch?v=vMmhrd1iqcl
Kinderen en drenkelingen	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=mxPGy62qjMg
Waterongeval	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=57xko9WbKZc
Vrije luchtweg	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=zwad7itxdfc • Youtube.com/watch?v=YdVnc8jS9tQ
Luchtweg belemmering	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=IF8sn3JRH3M • Youtube.com/watch?v=p1Vo5_Zc1jA
Longembolie / Longontsteking	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=sB5XW4exTFE
Bloed ophoesten	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=tytY2A5CjcE
Astma / COPD	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=BPGKzUQOm6Q • Youtube.com/watch?v=T1G9RI65M-Q
Paniek aanval en /of een te snelle ademhaling	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=Y2WdBCMf3iM
Borst- en buikletsel	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=YF_rbsVoCqI
Pijn op de borst / hartklachten	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=X_12qGAHdhk • Youtube.com/watch?v=X_12qGAHdhk
Bloedverlies	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=0P-S5wpAeJM
Gebruik tourniquet of hemostatische verband	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=DwopuCEbvos • Innoventa.nl/wp-content/uploads/2017/02/SOF_Tactical_Tourniquet_1.5_Inch.mp4?_=1 • Youtu.be/-Cb91ZcFck0 • Youtube.com/watch?v=ycF7CmBwVr8

Beroerte	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=Ox53pd9kTv8 • Youtube.com/watch?v=bp1HRfpOUo0
Ernstige epileptische aanval	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=AhpB2-uM64M • Youtube.com/watch?v=d9ZlvQEGE2k • Youtube.com/watch?v=Ars8GHGM4FA
Koortsstuipen	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=WFuChVNW5Io
Problemen bij diabetes	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=yt8P3kfn_JA • https://www.youtube.com/watch?v=Qxmn6VHpLew
Stoornis in het bewustzijn	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=yebk8hy_MFE
Flauwte	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=rcuUNAEKFKQ • Youtube.com/watch?v=xF5JMGGWc9o
Breath-holding spell	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=e0640GTjScQ
Inname giftige stoffen	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=d4Ba1rMT8bM
Hersenletsel / Licht traumatisch hersenletsel	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=RX0Cr-bjnGU
Onderkoeling en bevriezing	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=9pOHzdpN0w8
Oververhitting	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=EkHODtBgF58
Wervelletsel: beperking beweging wervelkolom	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=coe4ssp-vaA
Duikongevallen	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=mEWrvEok96Y
Extremitetletsel	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=N1uRy0axj7M • Youtube.com/watch?v=W2j-bVt1aZ0 • Youtube.com/watch?v=H062cvGJ-n8
Spierscheur	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=6hglj_ohIFU • Youtube.com/watch?v=VZ76Zc1oG-Y • Youtube.com/watch?v=wdTvz2XvwuM
Hernia	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=DpAS_8yld7c • Youtube.com/watch?v=4KzvOgJO_WY
Wonden	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=MaEIWR7rVEc
Snijwonden	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=-tbLeIdm9jo • Youtube.com/watch?v=2DgCYjFLRfA
Bijtwonden	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=OcLm2SwhZaA • Youtube.com/watch?v=fSoTnjGgFdo

Schaafwonden	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=gTNBeY6tqhw
Brandwonden	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=oUKzQMjgEOM • Youtube.com/watch?v=tpLdCiOINP8
Verbranding door giftige stoffen	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=Jc6ulw9n68k
Wrijvingsblaren	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=AUqegTLxPAE
Oogletsel	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=5ytcoRlofaw
Jeuk	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=ub6rQUI2zaw
Bloedneus	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=IV3uQ2Lk28I
Losgeraakte tand	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=FRBdARTL9F8
Ziekteverschijnselen	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=8WSkhVrWX3Y
Kinderziekten	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=9Zp3FWuPqvM
Allergische reactie	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=Lbjdi2EB6hc • Youtube.com/watch?v=nYxw9WgT_8M
Uitdroging / maagdarmklachten	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=bk8Aid1hmnk
Vogelgriep Schmallenbergvirus	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=y62DDHjJIE • Youtube.com/watch?v=jmpAN8I9qGA
Infectieziekten	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=sFo22g-tKlo
Slangenbeten	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=qjAwzD756Ng
Steken van zeedieren (kwallen / Pietermannen)	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=BOhvwIs3_9E
Insectenbeten en - steken	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=8CoorBns200
Tekenbeten	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=XNepY3I2PMU
Bananenspin	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=YOf1S0t7tk
Eikenprocessierups Dennenprocessierups	<ul style="list-style-type: none"> • Youtube.com/watch?v=7Qe--Fmy8Gg • Youtube.com/watch?v=OgCGdCup-kM